

Tilburg University

Schenkeningen aan (klein)kinderen tijdelijk extra aantrekkelijk gemaakt

Dietvorst, G.J.B.

Published in:
Vermogende Particulieren Bulletin

Publication date:
2013

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Dietvorst, G. J. B. (2013). Schenkingen aan (klein)kinderen tijdelijk extra aantrekkelijk gemaakt. *Vermogende Particulieren Bulletin*, 20(12), 3-6.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Schenken aan (klein)kinderen tijdelijk extra aantrekkelijk gemaakt

54

Intro

Het kabinet doet er alles aan om de woningmarkt en dus de economie weer op gang te brengen. Lagere BTW, lagere overdrachtsbelasting, bekleemde vermogens zoals stamrechten op fiscaal aantrekkelijke wijze vrijgeven, verlenging renteaftrek bij te koop staande eigen woning enz.

Natuurlijk kan niet een van de getroffen maatregelen in zijn eentje Nederland weer aan het werk krijgen, maar alle kleine beetje helpen.

Dat er ook wel eens wordt misgekleund bewijst de zogenoemde onbegrijpelijke Blok-hypothek. Geen enkele hypotheekverstrekker wilde dit Haagse trouwvallen, die al snel de Blok-aan-je-been-hypothek werd genoemd, uitvoeren.

De extra vrijstelling voor de schenkbelasting van schenkingen van ouders aan kinderen van € 51.407, zoals die vanaf 1 januari 2013 in art. 33 Successiewet 1956 (hierna SW 1956) is opgenomen voor onder andere de aankoop van een eigen woning, heeft tot nu toe zo'n 5000 ouders ertoe gebracht hun kinderen financieel te helpen. Het kabinet verwacht dat zo'n 10.000 keer een beroep zal worden gedaan op de inmiddels tot € 100.000 verruimde vrijstelling.

De verruiming is tijdelijk en substantieel. Zo mag een derde schenken met toepassing van de verhoogde vrijstelling. Een ouder-kind-relatie is niet meer nodig.

Deze verruiming zou wel eens een flinke impuls kunnen geven aan de economie.

Immers, als iemand een huis koopt is daar niet alleen een makelaar en een notaris bij betrokken. Een reeks van bedrijven komt daarna in beeld: aannemer, verhuis- en verhuurbedrijf, tuincentrum, bouwmarkt, enz.

Fiscaal aantrekkelijk?

Het gebruik van deze eigenwoningvrijstelling biedt verschillende fiscale voordelen. De schenker, doorgaans de ouder, is over het geschonken bedrag geen vermogensrendementsheffing meer verschuldigd. Het kind ook niet, want de eigen woning bevindt zich in box 1.

Voor de familie als zodanig (ouders en kinderen) is het zo dat het bedrag dat wordt geschonken nu fiscaal geruisloos naar de volgende generatie gaat, terwijl er straks bij overlijden al vlug 20% erfbelasting verschuldigd is.

De verruimde vrijstelling biedt ook aantrekkelijke mogelijkheden in de grootouder-kleinkindrelatie. De besparing voor de schenkbelasting is dan veel groter dan in de ouder-kindrelatie. Voor schenkingen van derden geldt dat het fis-

cale voordeel nog groter is. Zonder vrijstelling is immers over een schenking van € 100.000 30% schenkbelasting verschuldigd.

Vrijstelling vanaf 1 januari 2013

Voor een schenking van ouders aan een kind geldt de reguliere vrijstelling van € 5141 per jaar.² Is het kind tussen 18 en 40 jaar dan wordt op verzoek van de begiftigde de vrijstelling éénmalig verhoogd tot € 24.676. Aan deze verhoging zijn geen verdere voorwaarden verbonden.

In 2012 was er ook al een extra verhoging tot € 50.500 voor de eigen woning of studie, al was de leeftijdsgrens toen 35 jaar. Vanaf 2013 wordt de vrijstelling van € 5141 voor de schenking aan een kind tussen 18 en 40 jaar één kalenderjaar verhoogd tot € 51.407 mits de schenking wordt aangewend voor de eigen woning. In de Successiewet wordt dit nader uitgewerkt. De vrijstelling is van toepassing als:

- een eigen woning is geschonken; of
- een bedrag is geschonken dat gebruikt wordt
  - ter verwerving van een eigen woning of voor verbetering of onderhoud van een eigen woning; of
  - voor afkoop van rechte van erfpacht, opstal of beklemming; of
  - voor aflossing van de eigen woningschuld; of
  - kosten voor studie of opleiding voor een beroep voor het kind mits de kosten aanzienlijk hoger zijn dan gebruikelijk.

Het spreekt voor zich dat de begiftigde na aflossing van (een deel van) de hypotheek minder hypotheekrente af kan trekken.

De verhoogde vrijstelling voor studiekosten die aanzienlijk hoger zijn dan gebruikelijk (dat is als ze exclusief kosten van levensonderhoud tenminste € 20.000 per jaar bedragen) heeft een ander karakter en kent een aantal beperkende voorwaarden:³

1. De meest merkwaardige beperking is dat de regeling niet geldt als de schenking wordt gebruikt voor aflossing van schulden die zijn aangegaan voor de financiering van een dergelijke studie of opleiding (art. 6 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting). Daarom biedt deze vrijstelling geen handreiking voor bijvoorbeeld piloten die hun opleiding hebben afgerond, als gevolg van de economische crisis zonder werk zitten of

¹ Prof. dr. G.J.B. Dietvorst is hoogleraar Toekomstvoorzieningen Competence Center for Pension research Tilburg University en senior manager Fiscale Zaken Achmea.

² Hierna hanteer ik de cijfers van 2013.

³ Art. 6 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting.

ander werk doen. Ondanks het feit dat deze inperking wellicht bewust is opgenomen, vind ik dat dit een weeffoutje is in de wet. Een uitbreiding van de vrijstelling op dit punt lijkt mij zonder meer logisch en zou wat mij betreft maatschappelijk gezien wenselijk zijn.⁴

2. De schenking moet gedaan zijn bij notariële akte waarin niet alleen staat waarvoor de schenking is bedoeld, maar ook wat de verwachte kosten zijn van de studie of opleiding. Deze eis is wat mij betreft overtrokken, nu voor de schenking voor o.a. aankoop van een eigen woning geen notariële akte vereist is.
3. De schenking moet gedaan zijn onder de ontbindende voorwaarde dat de schenking vervalt als het bedrag niet binnen twee jaar na de schenking aan de studie of opleiding is besteed. Ingeval de schenking (gedeeltelijk) wordt ontbonden ontstaat er een schuld van de begiftigde aan de schenker.⁵
4. Desgevraagd wordt aangetoond dat de schenking en het bedrag voor het bestemde doel is aangewend.

Deze voorwaarden zijn gericht op controle en voorkomen van onbedoeld gebruik. Of en hoe een en ander in latere jaren wordt gecontroleerd is, denk ik, maar zeer de vraag.

Vrijstelling vanaf 1 oktober 2013 tot 1 januari 2015

De eigenwoningvrijstelling wordt tijdelijk op enkele punten verruimd:

- Het bedrag van € 51.407 is tijdelijk, dat wil zeggen tot 1 januari 2015, verhoogd naar € 100.000. Het gaat om een eenmalige crisisregeling om de woningmarkt een stimulans te geven. Als men al eerder van de éénmalig verhoogde vrijstelling gebruik heeft gemaakt wordt dat bedrag in mindering gebracht. Hoewel de verhoogde en verruimde vrijstelling in het Belastingplan 2014 is opgenomen en de aanvankelijk beoogde inwerkingtreding 1 januari 2014 was, heeft de Staatssecretaris van Financiën bij besluit al goedgekeurd dat de vrijstelling geldt vanaf 1 oktober 2013!⁶
- De voorwaarde dat het moet gaan om een schenking van een ouder aan een kind tussen 18 en 40 jaar is tijdelijk vervallen. Dat wil zeggen dat iedereen, ongeacht zijn leeftijd, van een familielid of van een derde belastingvrij maximaal € 100.000 mag ontvangen, mits dat bedrag wordt aangewend voor de eigen woning. Iemand kan dus van meer mensen een belastingvrije

schenking van € 100.000 ontvangen. Hierna zal ik daar verder op ingaan.

- De vrijstelling wordt opgerekt tot een schenking die bestemd is voor aflossing van een *oude* restschuld van een vervreemde eigen woning. De uitbreiding met het aflossen van een restschuld is in feite een technische aanpassing. Een restschuld ontstaan vóór 29 oktober 2012 kwalificeert voor de inkomstenbelasting niet als eigen woningschuld,⁷ maar is daarmee wel vergelijkbaar. Deze uitbreiding is overigens niet tijdelijk maar structureel. Waarom deze verruiming structureel is en de overige verruiming tijdelijk is niet helder geworden tijdens de parlementaire behandeling. Een restschuld is toch ook een eigenwoningsschuld?
- Voor aflossing van een restschuld die is ontstaan na vervreemding van de eigen woning gaat een vrijstelling gelden tot een bedrag van € 51.407.

De verruimde vrijstelling tot € 100.000 en de 180-dagen regeling staan los van elkaar. Dat wil zeggen dat als de schenker binnen 180 dagen na de schenking overlijdt de schenking niet als een erfrechtelijke verkrijging wordt beschouwd en dus niet alsnog door erfbelasting wordt getroffen.

Slimmigheidsjes niet gehonoreerd

Het vervallen van de voorwaarde dat het moet gaan om een schenking van een ouder aan een kind biedt ruimte voor slimme opzetjes. Of niet?

In de Tweede Kamer zijn kruislingse schenkingen aan de orde geweest. Het gaat daarbij om het volgende. Ik schenk zowel aan mijn dochter als aan de zoon van mijn broer € 100.000. Mijn broer schenkt aan zijn zoon en aan mijn dochter (min of meer) gelijktijdig eenzelfde bedrag. Het resultaat is dat er uit mijn vermogen en uit dat van mijn broer samen € 400.000 zonder heffing van schenkbelasting is overgegaan naar de volgende generatie. Zonder deze kruislingse schenking zou het maar om € 200.000 gaan.

Dat iemand meer dan één keer een beroep kan doen op de verruimde vrijstelling van € 100.000 past in de gedachten van de tijdelijke verruiming volgens de staatssecretaris. In het gegeven voorbeeld van de twee broers krijgt elke kind in feite door de afspraak met de broer € 200.000, waarvan € 100.000 via de broer. Van vrijgevigheid, en dus van een schenking is geen sprake omdat er immers een verplichting tegenover staat om een schenking te doen van de zoon van mijn broer!

De staatssecretaris heeft aangekondigd dergelijke constructies te bestrijden. Het feit dat iemand van meerdere personen (al dan niet in familieverband) een schenking ontvangt

4 Mogelijk biedt de vrijstelling van art. 33 onderdeel 8 SW 1956 een oplossing. Deze bepaling stelt vrij van schenkbelasting hetgeen wordt verkregen door iemand die niet in staat is zijn schulden te betalen. Het lijkt me van belang in dergelijke gevallen vooraf zekerheid te krijgen omtrent de toepassing van de vrijstelling.

5 Bij een schenking onder ontbindende voorwaarde komt de schenking meteen tot stand en wordt ontbonden als niet aan de voorwaarde – bijvoorbeeld besteding van het geschonken bedrag voor studie of beroep binnen een bepaalde periode – is voldaan.

6 Hoewel belastingplichtigen er niet om zullen treuren is dit vooruitlopen door de staatssecretaris op wetgeving die er nog niet is, vreemd. Wat nu als het voorstel niet door de Eerste Kamer komt?

7 De rente van een restschuld wordt gedurende een periode van 10 jaar na het tijdstip van vervreemding van de eigen woning als aftrekbare kosten van de eigen woning gezien. Onder een restschuld wordt verstaan de schuld die en belastingplichtige had direct voorafgaande aan het moment van vervreemding van de eigen woning in de periode 29 oktober 2012 en 31 december 2017.

is volgens de staatsecretaris een signaal voor de belastingdienst.

Maar wat als bijvoorbeeld een aantal leden van een Rotary op grond van een gentlemen's agreement besluit een carroussel op te zetten?

Of de belastingdienst de vinger krijgt achter dat soort opzetjes en van de rechter gelijk zal krijgen is niet zeker. De feiten en omstandigheden van het geval zijn natuurlijk belangrijk. Succes voor de fiscus lijkt mij niet op voorhand verzekerd.

Als de schenkingen over meer dan één jaar worden gespreid en de schenkers geen familie van elkaar zijn is het causaal in ieder geval minder zichtbaar. Bestrijding door de belastingdienst lijkt dan minder gemakkelijk. Maar omdat de verhoogde vrijstelling slechts geldt van 1 oktober 2013 tot 1 januari 2015 lijkt mij de kans dat allerlei kruislingse constructies met derden worden opgezet niet erg groot.

Voor de mogelijkheden die de belastingdienst heeft om een kruislingse schenking te bestrijden verwijs ik naar 'Bijzondere interpretatiemogelijkheden voor de fiscus'.⁸

Praktische punten

Wil men gebruikmaken van de eigenwoningschenking dan is het verstandig om zich bij te laten staan door een deskundige. De vrijstelling lijkt eenvoudig, maar kan bij verkeerde toepassing vervelende fiscale gevolgen hebben in die zin dat over (een deel van) de schenking schenkbelasting verschuldigd is. Hieronder volgt een aantal praktische punten waar men rekening mee moet houden.

1. Bij het gebruiken van de schenking voor aflossing van de eigen woningschuld is van belang of dit boetevrij kan. Doorgaans kan jaarlijks 20% van de oorspronkelijke hoofdsom boetevrij afgelost worden.⁹ Een aflossing van 20% tegen het einde van het jaar gevolgd door eenzelfde aflossing meteen na de jaarwisseling van nog eens 20% is niet ongebruikelijk. In het kader van de eenmalige verhoging van de schenkingsvrijstelling hebben hypotheekverstrekkers zich ruimhartig opgesteld, maar ze hebben op dit punt niet allemaal hetzelfde beleid. Zo zijn er banken die boetevrij aflossen alleen toestaan voor zover het gaat om aflossing van de eigen woning die onder water staat.

Andere banken staan boetevrij aflossen toe indien aantoonbaar wordt afgelost met een schenking waarbij een beroep wordt gedaan op de eigenwoningvrijstelling. Het is verstandig tevoren zekerheid te hebben over het beleid van de hypotheekverstrekker op dit punt, tenminste als men de schenking aan wil wenden voor aflossing van de eigenwoningschuld. Overigens kan de gesplitste aflossing van 2 maal 20% ook een oplossing bieden. De hypotheekverstrekker zal doorgaans

ook het bewijs vragen dat het bedrag dat wordt afgelost uit een schenking is verkregen.

2. Voor de praktische uitwerking van de vrijstelling geeft de wetgever in art. 5 Uitvoeringsregeling schenk- en erfbelasting uitvoeringsvoorschriften. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een schenking onder ontbindende en een schenking onder opschortende voorwaarde. Let op, dit zijn expliciete voorwaarden!
  - a. Zo zal de schenking die bedoeld is voor aankoop van een woning, aflossing van de eigen woningschuld of voor aflossing van de restschuld, gedaan moeten worden onder opschortende voorwaarde dat het geld inderdaad voor dat doel wordt gebruikt.¹⁰ Gaat het om de aankoop van een eigen woning dan is de datum waarop de akte van levering bij de notaris wordt getekend bepalend. Hierop moet eind 2014 goed worden gelet om te voorkomen dat de schenking pas in 2015 tot stand komt en dus de vrijstelling niet van toepassing is.
  - b. De schenking die bedoeld is voor onderhoud of verbetering van de eigen woning moet gedaan worden onder de ontbindende voorwaarde dat de schenking vervalt voor zover het geschonken bedrag niet in het jaar van schenking of de twee daaropvolgende jaren daarvoor is besteed. Desgevraagd moet aangetoond worden dat het bedrag inderdaad door de schenker is betaald en door de begunstigde is aangewend voor de eigen woning.
3. De begiftigde zal in de aangifte voor de schenkbelasting een beroep moeten doen op de vrijstelling (art. 33a lid 1 onderdeel b SW 1956). Om van de vrijstelling gebruik te kunnen maken moet de begiftigde natuurlijk wel een eigenwoningschuld hebben.
4. Doet men een schenking aan een kind en een aan diens partner dan worden deze bij elkaar geteld. Is een schenking gedaan aan beide partners binnen een jaar voor het huwelijk dan wordt het huwelijk geacht reeds te bestaan ten tijde van de schenking (art. 26 SW 1956).
5. Gaat het om een ouder-kindschenking dan kan men van de verhoogde schenkingsvrijstelling gespreid gebruik maken. In 2013 kan men aan een kind tussen 18 en 40 jaar de éénmalige vrijstelling van € 51.407 (art. 33 SW 1956) toepassen voor de eigen woning en in 2014 het restant onder de verruimde vrijstelling van € 100.000 (art. 33a SW 1956) brengen.
6. Het bedrag van de nieuwe tijdelijke vrijstelling van € 100.000 van de vrijgestelde eigenwoningschenking wordt verminderd met het bedrag van een eenmalige verhoogde vrijstelling waar door het kind al eerder een beroep op is gedaan. Het gaat hier om de ouder-kindvrijstelling voor kinderen tussen 18 en 40 jaar waarbij al eerder gebruik is gemaakt van de éénmalig verhoogde ouder-kindvrijstelling van (maximaal) € 51.407

⁸ Mevr. mr. M. Kastelein en mevr. mr. J.M. van der Vegt, *Vp-bulletin* 2013/49, afl. 11.

⁹ Ook percentages van 10 en 15 komen voor. Een hypotheek met variabele rente kent doorgaans geen beperkingen wat betreft vervroegd aflossen.

¹⁰ Bij een schenking onder opschortende voorwaarde komt de schenking tot stand op het moment dat de opschortende voorwaarde – bijvoorbeeld aankoop van een woning of aflossing hypotheekschuld – in vervulling gaat.

Ook de eenmalig verhoogde vrijstellingen voor kinderen tussen 18 en 35/40 jaar die ter vrije besteding mochten worden aangewend, moeten in mindering worden gebracht.

7. Het lijkt mij dat de vrijstelling ook van toepassing is als de schenker het bedrag rechtstreeks overmaakt naar de hypotheekverstrekker met de mededeling dat het om een schenking gaat om de eigenwoningschuld af te lossen. Wil men zekerheid dan moet men de hiervoor beschreven route van de schenking onder opschortende voorwaarde volgen.
8. Een notariële akte is, anders dan bij een schenking voor de kosten van studie of opleiding, geen voorwaarde om een beroep te kunnen doen op de vrijstelling.

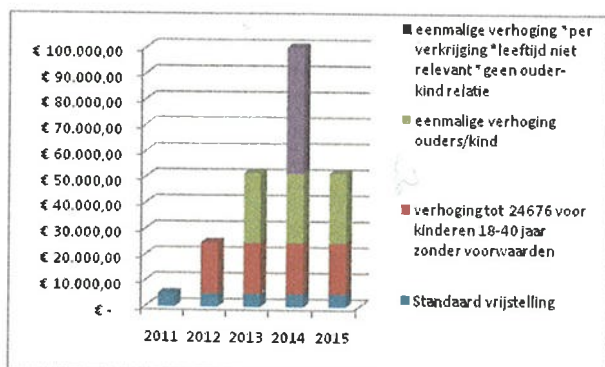
In de Tweede Kamer is aan de Staatssecretaris van Financiën gevraagd of het mogelijk is om het gebruik van de tijdelijke vrijstelling van € 100.000 over meerdere jaren te spreiden. Volgens de staatssecretaris zou een dergelijke spreidingsmogelijkheid er de facto op neerkomen dat de regeling met een aantal jaren wordt verlengd. Zo'n uitbreiding zou niet alleen een verveelvoudiging van het budgettaire beslag tot gevolg hebben maar zou ook administratief bewerkelijk zijn voor de belastingdienst. Op het moment van het afsluiten van dit artikel is nog niet duidelijk of deze spreidingsmogelijkheid er zal komen. Gezien de uitvoerings- en handhavingskosten schat ik die kans niet groot.

Vrijstelling na 1 januari 2015

Tenzij de wetgever te zijner tijd de tijdelijke verhoging van de schenkingsvrijstelling voor de eigen woning verlengt, gaan weer de vrijstellingen zoals die golden vóór 2013 gelden. De jaarlijkse vrijstelling van € 5141 en de eenmalig verhoogde vrijstelling voor kinderen tussen 18 en 40 jaar van ouders aan kinderen.

De vrijstelling voor de schenking ten behoeve van de aflossing van een restschuld van € 51.407 is structureel.

Schematische weergave verloop vrijstellingen ouder-kind.

Familieverhoudingen

Als de ouder al met pensioen is of zijn pensioendatum in zicht is, heeft deze zicht op zijn financiële situatie en kan hij overzien hoeveel buffer hij nodig heeft. Als het pensioeninkomen voldoende is en de buffer groter is dan nodig, ligt het voor de hand om een deel van het vermogen naar de volgende generatie te laten gaan. Zowel de schenker als de begiftigde weten dat men beter met de warme hand dan met de koude hand vermogen kan overdragen.

Hebben ouders maar één kind dan is de beslissing om deze financieel te helpen eenvoudiger dan wanneer er meer kinderen zijn. In dat geval is het de vraag of men alle kinderen eenzelfde bedrag schenkt of alleen het kind dat het nodig heeft. Andere kinderen kunnen bijvoorbeeld zelf al redelijk vermogend zijn of in een huurhuis wonen. Natuurlijk kan men dan wel eenzelfde bedrag schenken, maar de eigenwoningvrijstelling is dan niet van toepassing.

Als niet alle kinderen eenzelfde bedrag geschenken krijgen is het verstandig over de schenking aan het kind duidelijk te communiceren en om vast te leggen dat de schenking later zal worden verrekend met latere schenkingen of met de nalatenschap. De schenker zal er ook over na moeten denken of de schenking in de gemeenschap valt waarin de begiftigde is gehuwd of mogelijk zal huwen. Een zogenoemde uitsluitingsclausule lijkt meer en meer toegepast te worden.

Een ander punt dat bij de afweging een rol speelt is dat het gaat om een tijdelijke verruiming van de vrijstelling. Zou de ouder na het vervallen van de tijdelijke verruiming eenzelfde bedrag aan een ander kind schenken om een eigen woning te kopen, dan is de vrijstelling niet van toepassing.

Tot slot

De eigenwoningschenking, die overigens niet voor iedereen is weggelegd, is onder het mom *alle beetjes helpen* een fiscaalvriendelijke stimulans om de economie een duwtje in de rug te geven.

De uitwerking ervan is complex en vraagt om meer zorgvuldigheid dan men op het eerste gezicht zou denken. Dat de wetgever nadere uitvoeringsvoorschriften geeft is logisch, maar mijn verwachting is niet dat de belastingdienst zich erg formeel op zal gaan stellen. Dit is anders, zoals de staatssecretaris heeft aangekondigd, waar het gaat om kruislingse schenkingen.

Heeft men meer kinderen dan komt ook het element van gelijke behandeling aan de orde. De tijdelijkheid van de regeling kan daarbij voor de schenkende ouder nog wel eens hoofdbrekens opleveren.